

Forfatter: Hauch, Carsten

Titel: Robert Fulton: 1-2. - 1928

Citation: Hauch, Carsten: "Robert Fulton: 1-2. - 1928", i Hauch, Carsten: *Robert Fulton: 1-2. - 1928*, udg. af Niels Birger Wamberg , 1926-29, s. 347. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hauch02val-shoot-idm140500966613632.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Robert Fulton: 1-2. - 1928

Efterat Fulton var kommen tilbage til Paris, begyndte han igjen at arbeide paa sine Krigsmaskiner. Da han imidlertid manglede de Capitaler, der udfordredes for at give dem en høiere Fuldkommenhed, saa henvendte han sig desangaaende til Napoleon Bonaparte, der dengang var første Consul i Frankrig. Den første Consul lod Sagen undersøge af flere udmærkede Videnskabsmænd, og da disse gave Fulton et fordeelagtigt Vidnesbyrd, skal han virkelig have modtaget nogen Understøttelse af den franske Regjering, for at han kunde udføre sine Planer efter en større Maalestok.

Fulton gjorde nu flere Forsøg med den omtalte Baad, der kunde bevæge sig under Vandet, og det berettes da, at han ved Hjælp af den var saa nær ved at ødelægge et stort Linieskib, at dette kun ved et Slags Vidunder, ved pludselig at forandre sin Retning, undgik Ødelæggelsen.

348

Dette mislykkede Forsøg skal imidlertid have skadet ham meget hos de franske Ministere, der fra dette Øieblik af kun viste sig lidet tilbøielige til at opfylde de Løfter, de tidligere havde givet ham.

Kort efter var det vel, at Fulton opfandt sin berømte saakaldte Torpedo, der, da han i en senere Tid, under sit Ophold i England i Aaret 1805, gjorde et Forsøg dermed paa en dansk Brig, som var meget fast og forsvarlig bygget, virkelig i faa Minuter sprængte den i Luften og tilintetgjorde den aldeles.

»Hvem skulde troe,« sagde Barlow, der var tilstede ved dette Forsøg, »at Du, der har et saa blidt Udtryk i Dit Aasyn og saamegen Mildhed i Din Character, kunde holde slige Forstyrrelsesmidler i Din Haand.«

Fulton havde midt under de forskjellige Arbeider, der sysselsatte ham, dog aldeles ikke opgivet den Tanke, at et Skib kunde sættes i Bevægelse ved Hjælp af Dampkraft. Tværtimod, jo flere Maskinværker han byggede, desto stærkere blev han overbeviist om, at en slig Opfindelse ikke blot engang i Tidens Løb vilde finde Sted, men at den endog var nær forhaanden.

Han talte ogsaa til flere af de bedste mekaniske Kunstnere om denne Sag; men hos dem mødte han den samme Tvivl og Modstand, som han tidligere ved sit første Forsøg i Philadelphia havde mødt. Og uagtet de forresten anerkjendte hans Duelighed, saa formaaede han dog ikke at vække nogen Interesse hos dem for dette sit Forehavende.

I denne Tid skal han igjen have skrevet en Ansøgning til den første Consul, hvori han meddeelte ham sin Plan og anmodede ham om, at han ogsaa vilde understøtte dette Foretagende. Imidlertid havde den første Consul dengang, formodentlig paa Grund af det feilsagne Forsøg, vi ovenfor omtalte, fattet stor Mistillid til Fulton, saa at han endog, efter hvad Montgery fortæller i sit Bidrag til Fultons Biographie, skal have erklæret, at denne Amerikaner ikke var Andet end en Charlatan, en listig Bedrager, der kun vilde lokke Penge fra ham. Ifølge heraf erholdt Fulton et koldt og kort Afslag paa sin Begjering *).

I disse Aar var der kommen en amerikansk Minister til Paris, der hed Livingston. Denne Mand var ikke alene fuldkommen overbeviist om, at det var muligt at drive Skibe frem med Dampkraft, men han havde ogsaa tidligere af Regjeringen i Newyork faaet et Privilegium, der sikrede ham betydelige Fordele, hvis han inden en bestemt Tids Udløb kunde bygge et saadant Skib paa Hudsonfloden; dog havde et Forsøg, som han i denne Retning foretog, ikke havt noget heldigt Udfald.

Denne Livingston var en Ven af Ramsey, der allerede for flere Aar siden var vendt tilbage til Amerika, og der ofte havde talt til ham baade om Fultons praktiske Dydighed og om hans theoretiske Kundskaber. Neppe hørte derfor Livingston, hvorledes han var bleven behandlet af den første Consul, før han besøgte ham og opmuntrede ham til ikke at lade sin Plan fare, ved hvilken Leilighed han tillige lovede, hvis han vilde udføre den, at staae ham bi af yderste Formue.

Understøttet af Livingston begyndte nu Fulton ^{*} 350 virkelig igjen paa at bygge en Dampbaad. Men det første Forsøg mislykkedes ganske, eftersom Dampmaskinen var for tung for den Baad, der skulde bære den, saa den, efter de Beretninger, man har derom, splittedes ad i Midten og sank til Bunds.

Dette var igjen en af de bittre Skuffelser i Fultons Liv, der fyldte hans Sjæl med Mismod, og der idetmindste i det første Øieblik bragte ham nær til Fortvivlelse. Dog fattede han sig denne Gang langt hurtigere end efter det Uheld, der rammede ham ved hans Forsøg i Philadelphia. Ja, endnu den samme Dag, da Ulykken var skeet, begyndte han at udbedre Skaden, og man fortæller endog, at han dengang arbejdede med egne Hænder i fire og tyve Timer uden at spise eller drikke, og uden at tillade sig den mindste Hvile, for igjen at hæve Baaden over Vandfladen.

Det Uheld, der saaledes var indtruffet, gjorde dog ikke Maskineriet nogen synderlig Skade, derimod maatte der bygges en ny Baad. Dette skede da ogsaa. Denne Baad var sex og tredsindstyve Fod i Længden og otte i Bredden. Den blev prøvet paa Seinefloden i Efteraaret 1803.

Men enten det, som Nogle mene, var en Følge af Seineflodens Strømning og særegne Natur, eller det, som Fulton troede, kom deraf, at hans Maskineri endnu var saa ufuldkomment, saa meget er vist, at denne

Baad, uagtet den virkelig blev sat i Gang ved Hjælp af Dampkraft, dog bevægede sig saa langsomt, at man ikke kunde gjøre nogen egentlig Brug deraf. Dette Forsøg vakte derfor kun liden Opsigt og blev af de Fleste, der saae det, eller erfarede noget derom, betragtet som et Beviis paa, at 351 en saadan Opfindelse aldeles ikke vilde være til nogen Nytte i det praktiske Liv.

Fulton og Livingston bleve derimod ved denne Leilighed endnu mere bestyrkede i den Tro, at et sligt Forsøg, naar man blot ikke lod sig afskrække af de Vanskeligheder, som næsten enhver ny Opfindelse medfører, dog tilsidst maatte lykkes.

Det Samme meente ogsaa Ramsey, til hvem Fulton sendte en nøiagtig Beretning om sin Plan, tilligemed en Tegning af sit Maskineri. Ved samme Leilighed underrettede han ham ogsaa om den franske Regjerings Opførsel imod ham. Efterat nu Ramsey havde læst hans Brev, og efterat han nøie havde studeret hans Plan, skal han have erklæret, at den første Consul, ved at unddrage Fulton sin Hjælp til dette Foretagende, havde givet Afkald paa Herredømmet over Verden, der, hvis han havde forstaaet at bruge, hvad Fulton her tilbød ham, var lagt i hans Hænder.

Det hændes vel undertiden, at Mennesker af det Slags hvortil Ramsey hørte, gaae for vidt i deres Iver og Enthusiasme, men paa den anden Side bliver ogsaa denne Iver ofte meget gavnlig for den Sag, de interessere sig for, og ved Hjælp af deres ufortrødne Bestræbelser rydde de tidt store Hindringer tilside, der ellers vilde have standset Sagens Fremgang.

Saaledes foretog Ramsey, efterat han havde modtaget et Brev fra Livingston, hvori denne erklærede, at han vilde gjøre Fulton deelagtig i det Privilegium, som man i Newyork havde tilstaaet ham, ufortøvet selv en Reise til Newyork, hvor han da, ved sin Iver og sit indtrængende Foredrag, ikke blot bevægede Regjeringen til at bekræfte de Forandringer 352 i Privilegiet, som Livingston ønskede, og hvorom han alt havde skrevet hjem til den lovgivende Forsamling, men desuden til at forlænge den Termin, inden hvilken det omtalte Dampskib paa Hudsonfloden skulde være bygget. Det blev da bestemt, at Fulton skulde reise til Newyork og bygge dette Skib, hvorimod Livingston lovede at understøtte ham med et betydeligt Tilskud i Penge.

Fulton havde ved sit sidste Forsøg faaet en saa stærk Tro til, at hans Plan dog tilsidst maatte lykkes, at han kort efter skrev til Birmingham og bestilte en Dampmaskine, i hvilken Delene skulde stilles paa en eiendommelig Maade, der ellers ikke var brugelig, hvorfor han ogsaa selv gav Tegningen dertil. Ved denne Leilighed var han imidlertid ikke saa aabenhjertet, som han havde været imod James Ramsey, paa hvis Troskab og Ærlighed han vel vidste, at han kunde stole, thi han gjorde aldeles intet Regnskab for, hvortil Dampmaskinen skulde anvendes, men forlangte kun, at den skulde være saa forsvarlig gjort, som muligt, og at den, naar den var færdig, skulde sendes til Amerika; tillige bestemte han, at den skulde have tyve Hestes Kraft.

Bygningen af Fultons øvrige Maskiner havde imidlertid ikke blot opslugt alle de Indtægter, hans Panorama indbragte, men de havde ogsaa lidt efter lidt, uagtet den Understøttelse han tidligere modtog af den franske Regjering, indviklet ham i en temmelig betydelig Gjæld; alt dette blev dog nu ved hans Venners Hjælp nogenlunde dækket, saa han kunde tiltræde sin Reise til Amerika uden Hinder og uden Sorg for den nærmeste Fremtid.